

Andrej Tišma

HRANA U KONTEKSTU

Izložba digitalnih printova u Bremenu, Nemačka, 2011.

Novosadski multimedijalni umetnik i likovni kritičar Andrej Tišma otvorio je 21. septembra 2011. u Bremenu, Nemačka, samostalnu izložbu digitalnih printova pod naslovom „Hrana u kontekstu“ u dve galerije: Vili Ihon (Villa Ichon) i Gradske biblioteke (Stadtbibliothek). Na otvaranju izložbe pred stotinak posetilaca o Tišminoj umetnosti govorili su direktor Vile Ihon Lotar Burman (Lothar Bührmann), ugledni likovni kritičar Jirgen Vajhard (Dr. Jürgen Weichardt) i zamenik upravnika Gradske biblioteke Bremena Erwin Mitke (Erwin Miedtke).

Tišma je izložio dvadeset printova dužine od po dva metra, inače prvi put prikazanih javnosti, posvećenih degradaciji statusa hrane u savremenoj civilizaciji, koja je od nekada kultno-obrednog simbola spala na industrijski i konzumeristički produkt, često predmet hiperprodukcije i bacanja. Prilikom otvaranja izložbe prikazana su i dva Tišmina video rada na istu temu.

Tokom Tišmine izložbe u listu „Kreiszeitung“ objavljen je prikaz ove izložbe likovnog kritičara Rajnera Beslinga.

Izložba Andreja Tišme u Bremenu trajala je do 25. oktobra 2011.

U ovom broju „Polja“ objavljujemo izvode iz pomenutih izlaganja i novinske kritike posvećene umetnosti Andreja Tišme, kao i izbor radova „Hrana u kontekstu“ izloženih u Bremenu.

IZMEĐU ESTETIKE I MORALNOSTI

Erwin Miedtke,
zamenik upravnika Gradske biblioteke Bremen
Bremen, septembar 2011.

Radovi Andreja Tišme „Hrana u kontekstu“ (*Food In Context*) u svojoj tematici i raznolikim parafrazama prikazuju svet, kritiku potrošnje i prolaznost, sa zahtevom da „Umetnost mora da ima posledice!“ Svet u umetnosti postaje transparentan samo ako ga umetničko delo takoreći troši, ako i umetnika i nas kao posmatrače dodiruje ili čak povređuje.

Upravo to iniciraju ovi radovi koji, pored socijalne crte, tematizuju i prolaznost. Andrej Tišma nam prezentuje jelo, hranu na ukrašenim tanjirima, dijalektički i kao produkt kulture i kao prolaznu materiju koja je uz svu estetiku od samog početka namenjena propadanju – takoreći određena da se nađe u kanti za smeće, zajedno sa 90 miliona tona životnih namirnica koje samo u Evropskoj uniji godišnje završe na đubrištu.

U kulturno-istorijskom poređenju, Andrej Tišma se svojim radovima nadovezuje na motive prolaznosti (Vanitas) koji još od renesanse na vrh stavljaju konflikt između ljudske poniznosti i ljudskog ega – ovde podsećam na velike mrtve prirode sa plodovima punim simboličke, mrtvim životinjama i kuhinjskim predmetima, ali, i u 20. veku, na Pikasove apstrakcije predmeta i Vorholovo predstavljanje bezvrednih stvari kao što je čuvena limenka.

Ikonografija se od renesanse naovamo značajno promenila, ali osnovna definicija ostaje i kroz socijalni kontekst, u umetničkoj provokaciji Andreja Tišme, dobija jednu drugu dimenziju. Svojim radovima on cilja na intelektualnu klimu, na društvenu odgovornost i upozorava na isprepletenost slobode pojedinca sa ekonomskim i društvenim determinantama; on ovu povezanost postavlja u središte svojih umetničkih istraživanja, na taj način se, uz sve lomove, može konstatovati i povezanost estetike sa moralom.

Na ovim slikama doživljavamo ciljanu provokaciju koja je uperena na refleksiju, to važi i za oba prikazana video rada na izložbi. Prvi rad „Prijateljski razgovor“ (*Friendly Talk*) nastao je u kontekstu sa printovima: fotografije sa životnim namirnicama kao citate iz reklama, vesti i magazina Tišma genijalno dovodi u vezu sa sadašnjošću, dakle sa ratovima, zagađenjem okoline i bolestima – sa porukom da za njega degradacija, dakle razgradnja životnih namirnica odslikava razgradnju civilizacije.

Drugi video „Tela i predmeti“ (*Bodies and Objects*) je, da pronađem odgovarajuću reč, šokantno brutalan. On je refleksija o životu i smrti, klanju životinja povezanim sa našom ishranom i – kako Andrej Tišma kaže – relativnosti stanja života i smrti; o kratkom trajanju našeg života u kontekstu prolaznosti i prelaska iz jednog statusa u drugi – i opet u vezi sa klanjem životinja, često samo zbog brutalne koristi za druge.

NEOBIČNE I KRITIČKE KONFRONTACIJE

*Dr Jürgen Weichardt,
likovni kritičar
Bremen, septembar 2011.*

Digitalni printovi Andreja Tišme „Hrana u kontekstu“ (*Food In Context*) su najneobičnija sučeljavanja i kritičke konfrontacije sa savremenom civilizacijom kakve odavno nismo imali prilike da vidimo. U prvom trenutku gledaocu se čini da se kombinacije prizora na ovim radovima međusobno ne uklapaju, ne samo sadržinski, nego i u etičkom, društvenom i formalnom smislu. Obe polovine slika su perfektno fotografije, ali dok nam, gledajući jednu polovinu polazi voda na usta, druga polovina budi osećaj nelagodnosti, čak gađenja. Autor Andrej Tišma, koji već 35 godina fotografiše i piše, nije ni slučajno ni neobavezno uspostavio ove odnose, već je time načeo temu kojom se umetnost odvajkada bavila: rasakoš i prolaznost, ali koja u vremenima blagostanja nije bila politički korektna, pa je stoga bila zaboravljena.

Serija radova „Hrana u kontekstu“ vizuelno budi sasvim kontradiktorna osećanja, da bi se iz fotografija izveo poslednji mudar zaključak – i ti si prolazan kao banalni prostori oko tebe ili kao ponuda neke dobre poslastičarnice ili jela nekog bogatog hladnog bifea. Agresivnost ovih žestokih suprotnosti zasniva se na neposrednosti fotografije motiva:

ništa ne stoji između objektiva i objekta, nema posredovanja, nema prikrivanja, pogled posmatrača neometano pada na krupno istaknut detalj. Ali Andrej Tišma ne opominje u stilu propovednika, nego sa vedrinom i smirenošću filozofa otvorenog prema svetu i posmatrača oštrog oka: on opominje, znajući ono što ni nama nije nepoznato: da torte nisu namenjene večnosti, da i beton može da se drobi, da sve prolazi. U vedrije aspekte spada činjenica da Andrej Tišma svojim radovima ispituje i reklamnu fotografiju – šta ona zapravo donosi – lepe snimke stvari koje su, kada se fotografije objave, već propale, u najboljem slučaju konzumirane – dakle jedan krajnje prolazan žanr koji služi samo jednom trenutku, a to opet znači brzom nestajanju.

Ukratko: Andrej Tišma je pametan umetnik koji nam kroz fotografije približava baroknu mudrost, koju inače rado potiskujemo. Ali današnje uživanje ne sprečava sutrašnji kraj. Umetnost, a naročito ova serija printova Andreja Tišme, ne šokira, nego nas priprema da jasnije vidimo i podnesemo ono što dolazi.

MALTER I PRALINE

Rainer Bessling
Kreiszeitung, Syke,
11.10.2011.

„Hrana u kontekstu“: Srpski umetnik Andrej Tišma pokazuje nam na dve izložbe, u Vili Ihon i Gradskoj biblioteci u Bremenu, slike uživanja i prolaznosti

Jedre punjene paprike pored pocepane odeće, tacna sa pečenjem u kontrastu sa plastičnim kesama za smeće, praline u neposrednoj blizini okrunjenog maltera. Parove fotografija Andreja Tišme mogli bismo smatrati porukom o socijalnoj nejednakosti ili ih generalno razumeti kao ilustraciju kontrasta svetlosti i senke u ljudskom bitisanju. Međutim, ako iza sebe ostavimo prvi impuls fotografija i vlastitu refleksnu reakciju na njihov narativni sadržaj, u oči padaju druge sličnosti. Formacija slatkiša slična je modelu slaganja granitnih kocki kaldrme, struktura roštilja nalazi svoj ekvivalent u korpi za otpatke.

Stvari su međusobno mnogo sličnije, nego što se to čini na prvi pogled. One se prikazuju u različitim agregatnim stanjima ili, drugačije rečeno, u različitim trenucima. Iza primamljivih jela već vreba kvarenje i konačno odlaganje ostataka hrane. Tišma nas mami sjajem postavljene trpeze, a onda nam pažnju preusmerava na otpatke i propadanje. U formalnom povezivanju krije se egzistencijalna poruka. Ceo život je usmeren ka konačnosti i propadanju. „Hrana u kontekstu“, kako glasi naslov Tišmine serije fotografija izložene u Vili Ihon i Gradskoj biblioteci u Bremenu, u mediju digitalnog printa nadovezuje se na klasičnih „Vanitas“ sadržaj mrtve prirode.